

Pet, 28-11-2025, 22:08:58

Lektori o sebi i drugi o njima (9.)

Objavljeno: 25. studenoga 2025.

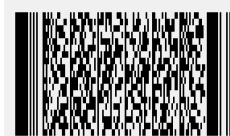
HR kalendar

- o 28. studenoga 1852. rođen Nikola Mašić
- o 28. studenoga 1867. rođen fra Radoslav Glavaš
- o 28. studenoga 1920. izborni dan za Ustavotvornu skupštinu
- o 28. studenoga 1941. rođen Željko Sabol
- o 28. studenoga 1949. umro Emilij Laszowski
- o 28. studenoga 1977. umro Krsto Špoljar
- o 28. studenoga 1991. – ratna zblivanja
- o 29. studenoga 1714. umro Jerolim Kavanjin

Potpura

Svoju članarinu ili potporu za Portal HKV-a možete uplatiti i skeniranjem koda.

Otvorite svoje mobilno bankarstvo i skenirajte kod. Unesite željeni novčani iznos. U opisu plaćanja navedite je li riječ o članarini ili donaciji za Portal HKV-a.

Komentirajte

Telefon

Radi dogovora o prilozima, Portal je moguće kontaktirati putem Davora Dijanovića, radnim danom od 17 do 19 sati na broj +385-95-909-7746.

AKT

AKT d.o.o.
knjigovodstvo i porezne usluge

01/370-8106
akt@zg.t-com.hr
Sokolska 37
Zagreb

S HKV-om OD POČETKA!

Poveznice

P.I.P. NAKLADA PAVIČIĆ
HKZ u Švicarskoj
OBNOVA

Lektori i lektura: stari problemi i novi izazovi

Budući da smo došli do kraja zamišljenoga niza *Lektori o sebi i drugi o njima*, vrijeme je da se osvrnemo na postojeće tekstove i vidimo jesu li oni pridonijeli razumijevanju teme kojom smo se bavili i možemo li donijeti kakve zaključke. Cilj je bio čitateljima ponuditi zanimljiv, a struci koristan sadržaj. Koliko su to ovi tekstovi uspjeli, prepustit ćemo drugima na ocjenu.

Tko su lektori? Što oni rade? Trebaju li nam? Treba li ih se bojati? Kakve probleme imaju? Što im donosi novo doba i kako ih pripremiti za nove društvene i tehnološke izazove? Kako poboljšati status lektorske struke? To su bila pitanja koja smo postavili u prvom tekstu i njima smo bili zaokupljeni do kraja niza. Odgovore smo doznavali istraživanjem, u razgovoru sa samim lektorima, ali i donoseći mišljenja mjerodavnih stručnjaka, jezikoslovaca i drugih upućenih osoba. Obogaćeni novim uvidima i spoznajama, pokušat ćemo istaknuti neke naglaske.

Ne treba se bojati dobrih lektora

Iako smo u ovom nizu donijeli i neka negativna mišljenja o lektorskom radu, ni u jednom trenutku nije bilo dvojbe oko toga trebaju li nam lektori. Svi su tekstovi bili izrazito pozitivni prema lektorskoj struci – kao pokušaj da se lektorski posao prikaže u njegovoj stvarnoj vrijednosti, imajući pred očima profesionalni standard: lektora hrvatskoga jezika koji radi stručno, temeljito i predano, koji ne će naštetiti ni tekstu ni njegovu autoru. Raznovrsni nelektorirani tekstovi koji se svakodnevno pojavljuju u javnom prostoru, kao i općenito niska razina jezične kulture, jasno pokazuju koliko je važno sačuvati lektore i lektorsku struku. Svaki nelektorirani tekst, koji zbog žurbe ili autorovih nedovoljnih jezično-stilskih znanja i vještina ostane nerazumljiv ili obilježen jezičnim pogrješkama, ponovno potvrđuje kolika je uloga lektora. Stoga u pretposljednem tekstu iz ovoga niza nismo ni pitali *trebaju li nam lektori*, nego *zašto nam trebaju*. Svi odgovori koje smo dobili, unatoč razlikama u osobnim iskustvima i profesionalnom okruženju onih koji su ih podijelili s nama, u konačnici su istaknuli ono što smo željeli pokazati već od samoga početka – trebaju nam *dobri* lektori.

U javnosti se, međutim, i dalje nerijetko susrećemo s određenim strahom ili nelagodnom pred lektorima kao strogim jezičnim cenzorima kojima silno zadovoljstvo čini kad otkriju (izmisle?) kakvu pogrješku i koji posebno uživaju kad mogu osiromašiti čiji rječnik. Upravo je zato važno ponovno podsjetiti na standard kojemu težimo: *dobre* lektore. Takvih lektora ne treba se bojati. Kao što nam ne će naštetiti dobar liječnik, tako ne će ni dobar lektor – on samo „liječi“ tekst. Strah od lektora najčešće je zapravo strah od hrvatskoga jezika, a ne od ljudi koji lektoriraju tekstove. No lektori su autorima pouzdani i povjerljivi saveznici, što smo nastojali pokazati i u ovom nizu: nismo navodili imena uz primjere koji bi koga mogli posramiti i neprestano smo naglašavali diskretnost lektorskoga rada. Većina lektora radi tih i nenametljivo, bez namjere da autoru usadi strah od hrvatskoga jezika ili da mu ograniči rječnik, nego u iskrenoj želji da pomogne i poboljša tekst. Rijetko će koji lektor, primjerice, nepozvan lektorirati tuđi rad, a gotovo nitko ne bi to učinio javno, pritom prozivajući autora. Isto tako, bez obzira na razne predodžbe o njihovom poslu, većina lektora ne će – niti bi smjela – iz autorova teksta uklanjati ispravne riječi samo zato što im se više sviđaju koji drugi izrazi. To pripada području osobnoga stila i čini bogatstvo leksika. Ako bismo bez opravdana razloga počeli uklanjati riječi iz hrvatskoga jezika, dakle, samo zato što nekomu nisu po volji, što bismo potom s njima trebali učiniti? Izbrisati ih iz rječnika? Takvo je razmišljanje neodrživo – i opasno. Lektori s kojima smo razgovarali uglavnom su toga svjesni.

Lektori u praksi: od poznatih problema do novih potreba

No da bismo mogli imati te *dobre* lektore, a ne negativan izbor, tj. one koji će se lekturom baviti usput ili samo zato što se nisu uspjeli gdje drugdje zaposliti, potrebno je poboljšati njihov status. Lektorska je struka danas prilično obezvrjeđena i opterećena mnogim problemima, a lektori uglavnom nedovoljno plaćeni za svoj posao i iscrpljeni do mjere u kojoj se postavlja pitanje zašto bi to tko uopće htio podnositi, tko je danas motiviran za taj rad i tko će se ubuduće za njega odlučiti.

Istaknuli smo nekoliko najvažnijih institucijskih, strukovnih i stručnih problema s kojima se suočavaju naši lektori. Budući da je Zakon o hrvatskom jeziku potvrdio potrebu za lektorskim uslugama, a Vijeće za hrvatski jezik najavilo da će u Nacionalnom planu hrvatske jezične politike, koji bi Vlada RH trebala donijeti do 15. veljače 2026., lektori i

Pretraži hkv.hr

Search bar with Google logo and search icon

Kontakti

KONTAKTI

Telefon Tajništva
+385 (0)91/728-7044

Elektronička pošta Tajništva
tajnistvo@hkv.hr

Elektronička pošta Uredništva
urednistvo@hkv.hr

Svi članci na Portalu su smješteni ovisno o sadržaju po rubrikama. Njima se pristupa preko glavnoga izbornika na [vrhu stranice](#). Ako se članci ne mogu tako naći, i tekst i slike na Portalu mogu se pretraživati i preko [Googlea](#) uz upit (upit treba upisati bez navodnika): „traženi pojam site:hkv.hr“.

Administriranje

Odjava

Nestručna djelatnost i stručno zanimanje?

Prvi se problem odnosi na razredbu u Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti – NKD 2025., prema kojoj je lektura svrstana među uredske administrativne i pomoćne djelatnosti, čime se lektorskomu poslu oduzima stručnost i stvara dojam da ga može bilo tko obavljati, a to utječe i na kakvoću i na cijenu usluge. Predsjednik Vijeća za hrvatski jezik prof. dr. sc. Marko Tadić naveo nam je da će se u Nacionalni plan hrvatske jezične politike uvrstiti cilj prema kojemu bi se lektura izdvojila iz skupine u kojoj su djelatnosti za koje je dovoljna srednja stručna sprema i svrstala u zasebnu kategoriju. Vijeću treba poželjeti uspjeh u pokušaju rješavanja tog problema, posebice s obzirom na to što je tijekom javne rasprave o novom NKD-u Državni zavod za statistiku (DZS) istaknuo da njegova struktura ne dopušta promjene koje bi narušile usporedivost s europskim statističkim sustavom.

U skladu s tim trebalo bi provjeriti u kakvu su odnosu Nacionalna klasifikacija djelatnosti (NKD) i Nacionalna klasifikacija zanimanja (NKZ). U NKZ-u se, naime, nalazi zanimanje „lektor/lektorica hrvatskog jezika“ kao stručna kvalifikacija, no nije jasno odnosi li se to na lektore ili na sveučilišne lektore. Ako se to odnosi na lektore, onda bi bilo logično prvo uskladiti dvije nacionalne klasifikacije u pogledu stručne kvalifikacije: djelatnost – zanimanje, a ako se ne odnosi, to znači da i nemamo posebno izdvojeno zanimanje koje spominje i Zakon o hrvatskom jeziku i kojim će se, među ostalim, baviti najavljeni Nacionalni plan hrvatske jezične politike. U odnosu pak na to što DZS ističe potrebu usporedivosti djelatnosti u nacionalnoj klasifikaciji s europskim statističkim sustavom, bilo bi zanimljivo istražiti obuhvaća li uopće lektura u različitim europskim državama sve ono što ona obuhvaća u Republici Hrvatskoj. Da bismo pak to mogli učiniti, prvo moramo riješiti drugi problem koji se odnosi na lektore: odgovoriti na pitanje koji je opis njihova posla.

Što rade lektori?

U sedmom tekstu donijeli smo prikaz knjige *Praktični jezični savjetnik: Lektorske bilješke* (IHJ, 2024.), koju su uredili jezikoslovci – i nekadašnji lektori – dr. sc. Željko Jozić i dr. sc. Kristian Lewis. Nadovezujući se na njihovu uvodnu studiju, u kojoj su istražili definicije pojmova *lektor* i *lektura* u rječnicima hrvatskoga jezika, i povezujući to s onim što su otkrili naši tekstovi, čini nam se da na pitanje tko su lektori i što oni rade najbolje odgovara definicija iz *Rječnika jezikoslovnoga nazivlja* (IHJ, 2024.): lektor je osoba koja se bavi lekturom, koja čita i ispravlja pravopisne, gramatičke i leksičke pogreške te stilski uređuje tekst. Budući da nedostatak jedinstvene definicije opterećuje struku, prihvaćanje takva ili slična opisa, koji bi se mogao uvrstiti i u Nacionalni plan hrvatske jezične politike, značilo bi i korak naprijed.

Tko će odlučivati o izboru normativnih priručnika?

Treći je problem to što nemamo jedinstvene normativne priručnike kojima bi se lektori mogli služiti u svojem radu. U praksi se lektori oslanjaju na različite gramatike, pravopise i rječnike, dakle na priručnike koji dijelom nude i različita jezična rješenja i preporuke. To – kako smo više puta istaknuli u tekstovima iz ovoga niza – otvara određeni prostor slobode, ali može stvarati i nesigurnost, posebice onima koji se tek počinju baviti lekturom. Zasad se čini da će stanje ostati takvo jer nema naznaka da bi se itko htio sustavno prihvatiti rješavanja toga problema.

Vidjet ćemo kako će se pitanje normativnih priručnika urediti za tzv. administrativne lektore – koji će se, prema Zakonu o hrvatskom jeziku, zapošljavati u tijelima državne vlasti, državne uprave i drugim javnopravnim tijelima u Republici Hrvatskoj – jer će se njima vjerojatno propisati obvezatni priručnici kojih se trebaju pridržavati u radu. Osim toga, ako se prihvati mjera Vijeća za hrvatski jezik o uvođenju strojne lekture, oni koji budu razvijali takve sustave također će morati odlučiti na kojim će se priručnicima i normativnim rješenjima temeljiti njihova usluga.

Tko će se u budućnosti baviti lekturom?

Četvrti se problem tiče nedostatka propisa o tom tko se može baviti lekturom. Iako se svi načelno slažu da bi poslove lekture trebale obavljati osobe s visokom stručnom spremom, pa se stoga i pokušava utjecati na promjenu u NKD-u, nije određeno koje bi to osobe trebale biti, odnosno koja bi nužna znanja, kvalifikacije i kompetencije trebale imati i tko bi ih trebao osposobiti za taj rad. Najčešće se u tom smislu spominju kroatistička i kroatološka struka, no svjesni smo da lektorske poslove trenutno obavljaju i mnogi drugi, a svi koji se bave tim poslom za njega su se dodatno samostalno osposobili u praktičnom radu i učeći od starijih kolega.

Predsjednik Vijeća za hrvatski jezik prof. dr. sc. Marko Tadić potvrdio nam je u ovom nizu da će se u Nacionalnom planu hrvatske jezične politike odrediti koje su kvalifikacije potrebne za obavljanje lekture, uz mogućnost da ju iznimno obavljaju i predmetni stručnjaci s dokazanim znanjem u tom području. Budući da Nacionalni plan još nije objavljen, ne znamo kako će to biti opisano, no svaki novi opis koji bi donio jasnoću u lektorskoj struci, čini se, trenutno je i više nego potreban.

Najnoviju vijest u svezi s tom problematikom u pretposljednem je tekstu ovoga niza s nama podijelio prof. dr. sc. Mario Grčević s Odsjeka za kroatologiju Fakulteta hrvatskih studija: Odsjek je većinom glasova prihvatio njegov prijedlog o pokretanju specijalističkoga studija posvećenoga lekturi hrvatskoga jezika. Naknadno smo doznali da je na poticaj Odsjeka za kroatologiju prijedlog uvršten i na dnevni red sjednice Vijeća Fakulteta hrvatskih studija 24. studenoga 2025., no ondje nije prihvaćen pa radna skupina za izradbu nacrtu studija ipak nije sastavljena. Prof. Grčević kaže da su prijedlog podržali i u radnoj skupini bili predviđeni svi nastavnici na znanstveno-nastavnim radnim mjestima koji su nositelji jezikoslovnih kroatističkih predmeta na studiju kroatologije. On vjeruje da će se studij posvećen lekturi hrvatskoga jezika u konačnici ipak pokrenuti, no u nekoj drugoj ustanovi. Zasad ne znamo kad će se to dogoditi ni kako će biti osmišljen taj studij, no jasno je da bi uređen, metodički oblikovan program, usmjeren ponajprije na lektorsku praksu (primjerice: na mentorirani rad na različitim vrstama tekstova), novim naraštajima lektora bio od velike koristi jer bi pridonio profesionalizaciji lektorske struke. Takav bi program mladim lektorima potencijalno mogao pružiti ono što njihovi stariji kolege nisu imali – usmjerenu, sustavnu i cjelovitu izobrazbu – pa bi njihovi lektorski početci zasigurno bili lakši nego što su bili onima koji su se kao lektori formirali „u hodu“. U izradbi nacrtu takva studija svakako bi trebalo voditi računa o potrebi stvaranja suvremenoga programa koji buduće lektore može pripremiti za tehnološke promjene i nove izazove. To uključuje rad s mrežnim jezičnim izvorima, primjenu jezičnih tehnologija i digitalnih alata te upoznavanje s različitim uredničkim i izdavačkim praksama i okružjima.

I Vijeće za hrvatski jezik u svojem nacrtu Nacionalnoga plana hrvatske jezične politike (u dijelu koji se odnosi na lektore, lekturu i potrebne kvalifikacije), kao i visokoškolske ustanove koje planiraju pokrenuti specijalistički studij lekture, trebali bi, međutim, odgovoriti na važno pitanje: što učiniti s postojećim lektorima koji imaju dugogodišnje iskustvo i dokazanu stručnost kako oni ne bi došli u nepovoljan položaj zbog novih kriterija o potrebnim kvalifikacijama? Lektori koji se lekturom bave deset, dvadeset ili trideset godina nedvojbeno su stekli različita znanja i vještine koje nadilaze formalne kompetencije onih koji su tek završili filološke studije, pa i onih koje će imati polaznici budućega specijalističkoga studija. Jasno je da ti iskusni lektori ne smiju biti dovedeni u lošiji položaj u odnosu na lektore početnike samo zato što nemaju formalnu diplomu koja im prije u njihovu radu nije trebala i nije ni postojala.

Na kraju, da bismo i u godinama koje dolaze mogli imati dovoljno lektora, moramo stvoriti uvjete u kojima će se ta struka moći održati i razvijati. Lektorski se posao ne može oslanjati samo na idealizam pojedinaca; potreban je uređen sustav koji će lektorima osigurati jasna prava, razumne radne uvjete i profesionalno priznanje, ali i utvrditi što je njihova stvarna profesionalna zadaća. Ne riješimo li uskoro ključna pitanja koja se odnose na lektorsku struku, krug onih koji su spremni baviti se lekturom vjerojatno će se sve više smanjivati, a ne možemo ih (nije duhovito) nadomjestiti stranim radnicima.

Tekst je dio niza „Lektori o sebi i drugi o njima“, a na Portalu HKV-a objavljen je u sklopu projekta poticanja novinarske izvrsnosti u 2025. godini Agencije za elektroničke medije. Prenosjenje sadržaja dopušteno je uz objavu izvora i autoričina imena.

Povezano

Lektori o sebi i drugi o njima (1.)

Lektori o sebi i drugi o njima (2.)

Lektori o sebi i drugi o njima (3.)

Lektori o sebi i drugi o njima (4.)

Lektori o sebi i drugi o njima (5.)

Lektori o sebi i drugi o njima (6.)

Lektori o sebi i drugi o njima (7.)

Lektori o sebi i drugi o njima (8.)

ALSO ON PORTAL HRVATSKOGA KULTURNOG VIJEĆA

Najpopularnije ženske cipele zimi.

ecoloal.com

KUPI ODMAH

3 days ago · 1 comment

**Ukrajina pristala
na Trumpov
mirovni plan**

a day ago · 6 commen

**Szijarto obeć
pomoć Srbiji,
MOL će 2,5 ...**